

1 Timoti

Nga Girigiringa Eteeta ala Pol

Fala Timoti

La Timoti wane na fanua ba'ita 'i Listra (Wane ni Kwairiinga 16:1). Tete'e aana noni 'i Jiu, ma mama'a aana wane 'i Grik. La Timoti wane ni kwaimaanga ala Pol ma ngaia 'e leka fe'enia na ni lefu ngaia 'e leka ai fana kwairiinga 'ania Kwairiinga Le'a lo'oo ala Jisas Kraes. La Pol 'e giria buka lo'oo alata ngaia 'e leka fana 'i Masedonia, ma la Timoti ngaia 'e nana'i mola 'i Efesas. La Pol 'e iiria fana la Timoti 'ani agaaga le'a fana kwaifa'ananaunga 'ame to'o ne'e leka mai 'ubulana siosi. Na girigiringa lo'oo, la Pol 'e fata suria falafala ne'e le'a fana ta'a na Alafa alata gila ogu fana fo'anga. Ngaia 'e iiria la'u mola ta'a 'utaa na gila to'omia fana kwaitalainga na siosi.

La Timoti ne'e taunga'i fana fa'ananaulana ta'a na'ona'o fe'enia tani Kristin ngaa'i la'u, ma la Pol 'e giria alafuunga auaula fana kwaibooninga na nga taunga'inga lo'oo.

Ni 'ola taringa'i 'ubulana buka lo'oo:

Kwaifa'ananaunga suria siosi fe'enia ta'a ni kwaitalainga (1:1—3:16)

Kwaifa'ananaunga suria nga taunga'inga ala Timoti (4:1—6:21)

¹ Nau la Pol, nga Wane ni Kwairiinga ala Jisas Kraes. God ne'e fa'amoori 'adauru, ma la Jisas Kraes na'a wane na goru fito'o ana, gaa'a gala fata tegela fagu fana 'i nau nga Wane ni Kwairiinga.

² Nau ku giri kau famu la Timoti. 'I'oo 'ilaka'u no'o nga wela agu, tofunu 'i'oo tagoto'o na fatalagu suria la Kraes. Nau ku fo'a fana God nga Mama'a fe'enia la Jisas Kraes nga Alafa adauru 'ani kwatea nga kwaimanadainga, ma nga kwailaeta'afinga, ma nga aloalonga famu.

Funuria nga kwaifa'ananaunga kuta lo'oo

³⁻⁴ Nau ku siria 'i'oo 'ani nana'i madi 'i Efesas, 'ilaka'u laka'u nau ku falatete'o fai 'ina'o na nau ku leka fani Masedonia. Tofuna tani ta'a ngaa'i 'i Efesas gila kwaifa'ananau suria nga kwaifa'ananaunga 'ame to'o. Gila kwaifa'ananau suria 'ai'ima'e 'ame to'o na gila lafaria 'ania kwaiduma'inga suria koko'o aga. Ma 'inau ku siria 'i'oo 'ani fata tegela faga 'agila sia agea mola 'ola lo'oo. Alata gila kwaifa'ananau 'ania nga 'ola lo'oo, nga ta'a no'ona gila orisu'usu'u suria, ma gila 'ame agea no'o taunga'inga na God. Te'e tagoto'onga ne'e kwaibooni na ta'a 'agila leka suria fadafadanga na God. ⁵ Lauta gila leka suria alafuunga lo'oo, tagila kwaimaa faga kwairiu. Ma kwaimaanga lo'oo 'e 'ita mai fa'asia mooringa ne'e kwari maka odo ma nga tagoto'onga ne'e kwala'imori. ⁶ Tafe'ua ma tani ta'a ngaa'i gila abulo matari no'o fa'asia nga 'ola lo'oo, ma gila ka leka no'o suria nga oriorisu'usu'unga ne'e kakakula. ⁷ Gila siria fana 'i gila nga ta'a ni kwaifa'ananaunga na nga Tagi ala Moses. Tafe'ua ma gila 'ame su'a mola na nga Tagi ala Moses, gwa'a gila madafia iiria gila su'a no'o ai.*

* **1:7** Na alata no'ona, ta'a gila iiri ba'ita na ta'a ni kwaifa'ananaunga na Tagi ala Moses. Ta'a no'ona gila siria ta'a 'agila iiri ba'ita aga la'u mola.

⁸ Mai dauru goru su'asuria nga Tagi ngaia 'ola le'ale'a, lauta nga ta'a gila kwaifa'ananaua 'ania na falafala 'e odo. ⁹ Mai dauru goru su'a la'u mola ai, God ngaia 'ame launge'enia nga tagi lo'oo fana fa'aodolana ta'a gila le'a no'o. Ngaia 'e launge'enia fana fa'ale'alana nga ta'a 'e ria, ma nga ta'a na gila abulo 'ame le'a, ma nga ta'a na gila 'ame iiri ba'ita na God, ma nga ta'a na gila ma'asini te'enia God ma ni 'ola ne'e abu. Ma ngaia 'e launge'enia nga tagi lo'oo fana ta'a na gila kwa'ia wane, ma nga ta'a na gila kwa'ia nga ma'a aga ma tete'e aga, ¹⁰ ma nga ta'a na gila agemani, ma nga ta'a wane na gila agemani fe'enia ta'a wane, ma nga noni na gila agemani fe'enia nonigeni, ma nga ta'a na gila beria ta'a, ma nga ta'a na'a gila kotokoto, ma ta'a na gila koto alata gila nana'i na kouti, ma nga ta'a na gila to'ofonosia nga kwaifa'ananaunga kwala'imori lo'oo. ¹¹ Nga kwaifa'ananaunga lo'oo ngaia nga Kwairiinga Le'a suria God adauru ne'e ba'ita iiki ma ka le'a.

La Jisas Kraes 'e nig'i fana 'ani fa'amooria nga ta'a gila ria

¹² Nau ku baatafea la Jisas Kraes nga Alafa adauru, nga wane ne'e kwatea nga tegelangaa fagu fana nga agelana nga taunga'inga agu tofuna ngaia 'e madafia nau ku to'omia 'aku taunga'i fana, ma ngaia ka firi nau. ¹³ Nga alata laka'u 'i na'o, nau ku fata ngadaa la Jisas ma kua malate'ote'o na ta'a aana. Tafe'ua ma God 'e kwaimanadai fagu, tofuna nau ku 'ame tagoto'o 'ua, ma nau ku 'ame su'asuria nga 'ola na nau ku agea. ¹⁴ Ma nga Alafa adauru 'e faate'enia

kwailaeta'afiinga ba'ita fagu, ma ka kwaibooni agu fana nau 'aku tagoto'o ana, ma 'aku kwaimaa la'u mola fana ta'a te'efou.

¹⁵ “La Jisas Kraes ngaia 'e leka mai fofona fanua lo'oo 'i wado fana 'ani fa'amooria ta'a na abulolaga 'e ria.” Nga alafuunga lo'oo ngaia 'e kwala'imori, ma 'idauru goru tagoto'o no'o. Mai na'o, nga abulolagu 'e ria 'e talariufia ta'a te'efou. ¹⁶ Ma gwa'a 'inau ku abulo 'e ria 'ilo'oo, God 'e kwaimanadai mola fagu. Ngaia 'e agea 'ola lo'oo fana 'ani faate'enia nga nonimaabenga ala Jisas Kraes fana ta'a. Ngaia 'e age 'ilo'oo fana 'ani kwaibooni na ta'a na gila tagila tagoto'o mai buri, 'agila su'aai na ngaia 'e to'omia 'ani 'olafanataa na rianga aaga 'ilaka'u la'u mola na ngaia 'e 'olafanataa agu. Ma tagila to'o na mooringa firi. ¹⁷ Dauru goru baatafea ma goru fa'aba'itaa God ne'e nana'i firi. God no'o na nga Kiingi ne'e nana'i firi, mai ngaia 'ame mae, ma te'efuta wane 'e 'ame agasia, ma te'i ngaia no'o na God. Kiu.

¹⁸ Ma 'i'oo, la Timoti wela agu, nau ku alafuu famu suria alafuunga laka'u nga Anoe 'ola Abu 'e kwatea fana ta'a ni kwaitalainga na gila alafuu 'ania suri'o na alata laka'u 'e sui no'o mai. T'oo 'ani gonia nga alafuunga no'ona, fana 'i'oo 'ani funu le'a 'usia nga kwaifa'ananaunga kotokoto no'ona. ¹⁹ Ma 'i'oo 'ani ula ngasi 'ania nga tagoto'onga amu ala Kraes, ma 'i'oo 'ani agea nga 'ola lo'oo 'i'oo su'asuria ngaia 'e odo. Tani ta'a ngaa'i gila rugasia no'o nga 'ola na gila su'asuria ngaia 'e odo, ma gila malangadaa no'o nga fito'onga aaga 'ilaka'u nga faka ne'e madanga gouna tee. ²⁰ Ma rua wane aga na la Haemeneas ma la Aleksanda. Mai nau ku

rugate'eni 'agaa'a no'o fana Saetan fana 'ani agea te'efuta 'ola agaa'a. Nau ku age 'ilo'oo fana 'agila su'asuria nga 'ola gila agea ngaia 'e kuta, ma gila ka mamalo fa'asia to'o'usilana God.

2

Nga kwaifa'ananaunga suria nga fo'anga

¹ 'Ola na ngaia 'e taringa'i, nau ku soea mooru fana 'amoru fo'a fana ta'a te'efou, ma 'amoru baatafea God, ma 'amoru soea fana 'ani kwai-booni na ta'a lo'oo te'efou. ² Ma tamoru fo'a fana nga kiingi, ma ni dai na gila to'o na nga 'inato'onga, fana 'i dauru te'efou 'agoru nana'i 'ania mooringa na aloalonga ma nga babato'onga ma 'agoru fa'aba'ita ma goru baatafea God. ³ Nga fo'anga lo'oo 'e le'a, ma God ne'e fa'amoori 'adauru ngaia 'e aile'a fafia. ⁴ Tofuna God ngaia 'e siria nga ta'a lo'oo te'efou 'agila su'asuria nga 'ola kwala'imori suria la Kraes, ma gila ka to'o na mooringa firi. ⁵ Te'e God momola, ma te'e wane momola ne'e orite'enia nga ta'a te'ana God. Ngaia na la Jisas Kraes. ⁶ La Jisas 'e kwatea nga moorilana 'i talana fana 'ani lafua nga ta'a te'efou fa'asia nga kwa'ikwa'inga. Na alata God ngaia 'e firia, ngaia te'e faate'enia nga kwaisiriinga aana fana fa'amoorilana ta'a te'efou. ⁷ Ngaia lo'oo, God 'e firi nau no'o fana 'inau nga Wane ni Kwairiinga, ma nau 'aku kwaifa'ananau 'ania nga Kwairiinga Le'a lo'oo suria la Jisas Kraes fana nga ta'a na gila 'ame Jiu. Nau ku 'ame koto. 'Ola kwala'imori lo'oo nau ku iiria.

Nga kwaifa'ananaunga fana fu'iwane ma fu'igeni

⁸ Nau ku siria nga ta'a wane lo'oo te'efou 'agila fo'a. Ma nga alata gila tata'ea nga nimaga fana fo'anga, 'agila nana'i 'ania to'orunga ne'e kwari, ma gila sia ogaria mola ma gila sia orisu'usu'u mola fe'enia te'efuta wane.

⁹ Nau ku siria la'u mola nga fu'igeni 'agila 'afe-sia nga ruu aaga 'ani odo. Ma gila sia ru'ufia mola ruu ne'e agea ta'a wane gila aga tegela faga 'ania kwaisiriinga. Ma gila sia eelea mola ifuga 'ania ni 'ola na forilai 'e ba'ita, ma gila sia 'afe-sia nga ruu na forilani 'e ba'ita iiki ma ka 'irua manatalana wane fana rianga. ¹⁰ Ngaia 'e le'a 'agila kwatea moorilaga 'ani kwanga'a mola 'ania agelana 'ola 'e le'a ne'e to'omia fana ni noni na gila iiria gila tagoto'o ala God. ¹¹ Nga fu'igeni 'agila nana'i aloalo, ma gila malofi'a na alata gila gwalongo fana kwaifa'ananaunga 'ubulana siosi. ¹² Nau ku 'ame alamia nga nonigeni fana 'agila kwaifa'ananau ma gila ka ba'ita fafia nga ta'a wane. Ngaia 'e to'omia fana 'agila nana'i aloalo mola. ¹³ Tofuna la Adam na God ngaia 'e launge'enia eteeta, sui ma ni Iv bu'i buri. ¹⁴ Ma la Adam, nga Saetan 'ame kotofia laka'u. Ni Iv laka'u ngaia 'e tagoto'o na kotonga ala Saetan, ma ka mousia nga tagi na God. ¹⁵ Tafe'ua ma, tofuna nga fu'igeni na gila fa'afuta wela, God te'e fa'amooriga lauta gila dau suria tagoto'onga aaga, ma gila ka kwaimaa, ma 'agila nana'i 'ani odo, na abulongaa aga.

3

Nga wane ni kwaitalainga na siosi

1 Nga alafuunga laka'u 'e 'ilo'oo ngaia 'e kwala'imori. Lauta te'efuta wane ngaia 'e siria 'ani kwaitalai na siosi, 'ino'ona ma ngaia 'e siria nga taunga'inga le'a 'e iiki no'ona. 2 Ma nga wane ni kwaitalainga na siosi lo'oo, abulolana 'ani odo fana ngaia 'ani 'ato fana ta'a 'agila daria te'efuta 'ola 'e ria na mooringa aana, ma ngaia 'ani to'o na te'e noni momola ma ka nana'i kwala'imori fe'enia, ma ngaia 'ani aga le'a suria 'i ngaia 'i talana ma ka malofi'a na moorilana, ma manatalana 'ani odo, ma ka agea 'ola 'e le'a. Ma ngaia 'ani kwaloa ta'a 'i 'ifi aana, ma ka to'omia fana kwaifa'ananaunga 'ania fatalana God. 3 Ngaia 'e sia go'u ba'ita mola na bia fana gouna 'ani kuta. Ma ngaia 'e sia siria mola fununga, tafe'ua ma ngaia 'ani nana'i malofi'a fe'enia aloalonga fana ta'a. Ma ngaia 'e sia orisu'usu'u mola fe'enia ta'a. Ma ngaia 'e sia kwaisirii mola fana bata. 4 Ma ngaia su'asuria 'ani talai le'a na ru'uru'ua aana ma nga noni aana, ma ka fa'ananaua ni wela aana fana 'agila lo'o suria, ma 'agila iiri ba'ita ana. 5 Lauta nga wane ngaia 'ame to'omia fana 'ani talaia ni wela aana ma nga noni aana, ngaia te'e 'ato fana ngaia 'ani talaia nga ta'a ne'e tagoto'o ala God. 6 Nga wane ne'e tagoto'o 'e aburu no'o ne'e to'omia fana ngaia 'ani kwaitalai. Nga wane ne'e bi'i lado mola fe'enia Alafa, bala ngaia ta naunau 'ilaka'u la Saetan, ma God ka sufaa. 7 Nga wane ni kwaitalainga no'ona, ngaia la'u mola nga wane na'a ta'a 'i maa fa'asia siosi, gila iiri ba'ita ana, ma gila sia iiria la'u te'efuta 'ola 'e ria suria. Lauta 'e 'ilo'oo la Saetan 'e sia gemasia mola na wane na ito aana.

Nga wane ni kwaibooninga na siosi

⁸ Nga wane ni kwaibooninga na nga siosi ngaia 'ani abulo 'ani le'a, fana ta'a 'ani iiri ba'ita ana. Ngaia 'e sia kotokoto mola. Ma 'e sia go'u ba'ita mola na bia fana gouna 'ani kuta, ma 'e sia kwaisirii mola fana bata. ⁹ Ngaia 'e sia manata ruarua mola, ma ngaia 'ani tagoto'o tegela'a na kwairiinga na'a God ngaia 'e faate'enia fana. ¹⁰ Ma nga ta'a na gila tagoto'o, le'a fana 'agila irito'ona madi 'i na'o, fana 'agila su'asuria na ngaia 'e odo no'o, sui ma ngaia te'e bi'i taunga'i na siosi.

¹¹ Ma nga nonigeni la'u mola, nga abulolana 'ani le'a, ma ta'a ka iiri ba'ita ana. Ngaia 'e sia alafuu mola burina ta'a. Ma ngaia 'ani aga le'a suria 'i talana, ma ngaia 'ani le'a na ni 'ola te'efou fana ta'a 'agila fito'o ana.

¹² Ma nga wane kwaibooni na siosi, ngaia 'ani to'o na te'e noni momola, ma ka nana'i kwala'imori fe'enia. Ma ngaia su'asuria 'ani talai le'a na ru'uru'ua aana ma nga noni aana. ¹³ Ma ni dai na ngaia 'e taunga'i le'a 'ubulana siosi, ta'a tagila iiri ba'ita ana, ma te'e to'omia fana ngaia 'ani alafuu wataga suria nga tagoto'onga aana ala Jisas Kraes.

Nga manate'e wane ala Pol fana girilana nga girigiringa lo'oo

¹⁴ Na nga alata lo'oo 'inau ku giri no'o kau famu, nau ku manata fana 'inau taku leka mai 'aku agasi'o 'aferu. ¹⁵ Ma lauta nau ku gole, nga girigiringa lo'oo te'e faate'enia famu nga abulongaa ne'e le'a fana ta'a na God. Dauru no'o nga siosi na God ne'e momoori. Ma fufu'iwane tagoto'o

gila fa'ategela nga kwaifa'ananaunga kwala'imori na God 'ania daunga suria, 'ilaka'u nga bou ne'e fa'ategelaa nga 'ifi.

¹⁶ Ngaia 'e kwala'imori no'o, nga kwairiinga lo'oo na God ngaia 'e faate'enia fadauru ngaia 'e ba'ita 'e iiki. Nga ngunga lo'oo 'e alafuu 'ania kwairiinga laka'u 'e 'ilo'oo,

La Kraes 'e arua ngaia 'i talana nga wane.

Ma nga Anoe 'ola Abu 'e faate'enia no'o na ngaia nga Wela na God.

Ma nga enselo gila ka agasia no'o.

Ta'a gila kwairii no'o 'ania fana ta'a kwaitatari.

Ma nga ta'a fofona fanua auaula lo'oo gila ka tagoto'o no'o ana.

Ma God ka ngaria no'o fani langi.

4

Nga ta'a ni kwaifa'ananaunga na kotonga

¹ Nga Anoe 'ola Abu 'e alafuu folaa no'o 'ania, tani ta'a ngaa'i tagila rugata'i no'o fa'asia nga tagoto'onga aga, na alata 'i na'ona la Jisas 'ani ori la'u mai. Tagila lo'o suria nga anoe 'ola kotokoto, ma nga kwaifa'ananaunga na nga adalo. ² Nga kwaifa'ananaunga no'ona 'e 'ita mai fa'asia nga ta'a kotokoto na gila 'ame to'o 'ua na funi'oonga ne'e wataga suria ngaia 'e 'ilaka'u nga wane laka'u nga nimana 'e mae alata ngaia 'e nula 'ubulana eele. ³ Nga ta'a kotokoto no'ona, gila iiria nga fuageninga ma nga baiwanenga ngaia 'e kuta. Gila iiria la'u mola na'a nga 'anilana tani fangalaa ngaa'i ngaia 'e kuta. Tafe'ua ma God 'e launge'enia nga fangalaa no'ona fana ta'a na gila tagoto'o ma

gila su'a no'o na nga kwala'imoringa 'agila 'ania ma gila baatafea God fai. ⁴Tofuna fangalaa te'efou na God 'e launge'enia, ngaia 'e le'a te'efou no'o. Lautu goru fo'a fai 'ania nga baatafengaa fana 'anilai, goru sia ma'asini te'enia mola te'efuta fangalaa. ⁵Tofuna God 'e iiria fafangalaa 'e le'a, ma nga fo'anga adauru fana nga fangalaa 'e kwatea ngaia 'e to'omia 'anilai.

Nga ta'a ni taunga'inga le'a ala Jisas Kraes

⁶ Timoti 'ae, lauta 'i'oo kwatea nga kwaifa'ananaunga lo'oo fana ta'a na gila tagoto'o lo'oo, 'ino'ona ma 'i'oo nga wane ni taunga'inga le'a ala Jisas Kraes. Ma 'i'oo to'o bila'o tegela na kwaifa'ananaunga kwala'imori lo'oo suria tagoto'onga na 'i'oo leka suria. ⁷ Aia, 'i'oo sia gwalongo mola suria nga 'ai'imae lo'oo 'e 'ame to'o. 'I'oo 'ani su'usu'u fana agelana nga kwaisiriinga na God. ⁸⁻⁹ 'I'oo su'asuria ta'a gila fata 'ilo'oo, "Ngaia 'e le'a fana nga ta'a 'agila fa'ategelaa mola labega, tofuna ngaia te'e kwaibooni na mooringa aaga na alata lo'oo. Tafe'ua ma ngaia 'e le'a 'e iiki lauta nga ta'a gila fa'ategelaa mooringa aaga ala Kraes, tofuna ngaia te'e kwaibooni na nga mooringa aaga na nga alata lo'oo ma nga alata na te'e nigi la'u mai." Ma alafuunga lo'oori ngaia 'e kwala'imori, ma 'idauru goru tagoto'o ai. ¹⁰ Dauru 'aguru su'usu'u 'ilo'oo tofuna goru tagoto'o na God ne'e momoori firi. Tofuna ngaia su'asuria 'ani fa'amooria ta'a lo'oo te'efou, ma ka kwala'imori 'e iiki, ngaia te'e fa'amooria ni dai na gila tagoto'o ana.

11 'Oi fa'ananaua nga ta'a lo'oo 'ania 'ola no'ona, moko fata tegela suria, fana ta'a no'ona 'agila lo'o suria. 12 Ma 'i'oo sia alamia mola nga ta'a no'ona 'agila iiria 'i'oo 'ame to'omia kwaitalainga tofunu 'i'oo nga wane bi'i ba'ita. 'T'oo 'ani faate'enia to'orunga le'a fana ta'a na gila tagoto'o, 'agila leka suria nga fatalamu, ma nga abulolamu, ma nga kwaimaanga amu, ma nga tagoto'onga amu, ma nga nana'i kwaringa amu. 13 Na alata 'i'oo kwaimamani fana nigilagu mai, 'i'oo 'ani idumia nga Girigiringa Abu lo'oo fana ta'a no'ona, moko kwaifoula'i 'ania Kwairiinga Le'a lo'oo, moko fa'ananaua ta'a ngaa'i. 14 Ma 'i'oo sia rugasia mola nga kwakwatenga amu na Anoe 'ola Abu 'e kwatea famu, na alata nga profet gila alafuu ma nga ta'a ni kwaitalainga gila arua nga nimaga fafi'o. 15 'T'oo 'ani agea 'ola no'ona furifuri fana nga ta'a no'ona te'efou 'agila agasia na nga taunga'inga amu 'ani bila'o ma ka ba'ita. 16 'Oi aga le'a suria nga abulongaa amu 'i talamu, ma nga kwaifa'ananaunga amu. Ma 'i'oo 'ani age le'a na nga taunga'inga no'ona, tofunu lauta 'i'oo agea 'ilo'oo, God te'e fa'amoori'o fe'enia ni ta'a na gila longoa fatalamu.

5

Nga taunga'inga fana kwaiboonga na ta'a na gila tagoto'o

1 'T'oo sia iila mola fana te'efuta wane koko'o, tafe'ua ma ngaia 'e to'omia 'i'oo 'ani alafuu le'ale'a fana 'ilaka'u nga ma'a amu. Ma moru madafia fana ta'a bi'i ba'ita 'ilaka'u nga wane ni futanga amu. 2 Ma noni, gila 'ilaka'u tete'e amu. Ma noni

lari'i, gila 'ilaka'u asimugeni, moko nana'i fe'eniga na falafala ne'e kwari te'efou.

³ Ngaia 'e le'a fana ta'a na gila tagoto'o 'agila aga suria ni me'e nao na gila nana'i 'i talaga. ⁴ Tafe'ua ma lauta me'e nao 'e to'o na wela 'amoe ma nga ko'o, gila 'agila taunga'i fana God ma gila ka 'abelo 'aniga, tofunu tete'e aga 'e 'abelo le'a mai suriga eteeta. 'Ola lo'oori, na God 'e aile'a ba'ita fe'enia. ⁵ Moru kwaibooni na me'e nao ne'e nana'i talana ma te'efuta wane ka 'amoe fana 'abelongaa 'ania. Ngaia 'e tagoto'o na God, ma ngaia ka fo'a suria logo ma gani maka kwaisoea na God fana kwaibooninga. ⁶ Tafe'ua ma ni me'e nao ne'e leka mola suria nga kwaisiriinga na labega, moru sia kwaibooni mola aga. Ma tafe'ua ngaia 'e momoori 'ua, nga moorilana fe'enia la Kraes ngaia 'e mae sui no'o. ⁷ 'I'oo 'ani kwatea nga kwaifa'ananaunga lo'oo fana nga ta'a na gila tagoto'o, fana ta'a gila sia daria mola te'efuta kutanga aaga. ⁸ Lauta te'efuta wane ngaia 'ame aga suria nga ta'a ni futanga aana, ma nga ta'a na gila 'i orioritana, nga wane no'ona ngaia 'e rugasia no'o nga kwaifa'ananaunga ala Kraes. Ma ngaia 'e ria 'e talariufia no'o nga ta'a na gila 'ame tagoto'o.

⁹ Ma nga me'e nao na ngaia 'ame nigi 'ua na ono akwale'e farisi, 'i'oo sia idumia uguugu mola fe'enia nga me'e nao no'ona. To'o idumia te'efuta me'e nao na ngaia 'e koko'o, ma ngaia 'e nana'i kwala'imori fana wane aana. ¹⁰ Ma ta'a gila ka su'asuria na ngaia 'e agea taunga'inga le'a 'ilo'oo: Ngaia 'e aga le'a suria nga wela aana, maka kwaloa nga ta'a na gila nigi 'i 'ifi aana, maka

kwaloa ta'a na gila tagoto'o,* ma gila kwaibooni ani dai na gila to'o ana nga 'ato'atolanga, ma ka kwatea 'i talana te'efou no'o fana agelana nga taunga'inga le'a.

¹¹ Ma me'e nao na gila 'ame koko'o mola, 'i'oo sia idumiga mola fe'enia nga ta'a gila nao. Tofuna bala nga kwaisiriinga ana labega ta kwatea ma gila ka siria 'agila baiwane la'u mola, ma gila ka abulo matari fa'asia taunga'inga fala Jisas. ¹² Ma lauta 'e 'ilo'oo, gila agea 'ola 'ame le'a, suria gila mousia nga fataarunga'inga na gila agea no'o fala Jisas Kraes. ¹³ Lautu gila 'ame baiwane la'u, 'ino'ona ma gila malangadaa nga alata aga fana lekanga kwairiu fana 'ifi kwaitatari. Ma nga 'ola ne'e ria 'e ba'ita na gila nana'i fana alafuunga mola suria tani ta'a ngaa'i, ma gila ka fata suria nga 'ola na ngaia 'ame to'omia fana alafuunga suria. ¹⁴ Ngaia na 'inau ku madafia ngaia 'e le'a fana me'e nao bi'i ba'ita no'ona 'agila baiwane la'u mola, fana 'agila fa'afutaa wela, ma gila ka aga suriga fe'enia nga 'ifi aaga, fana marimae adauru gila sia to'o mola na te'efuta 'ola fana fata maninga ai suria dauru. ¹⁵ Tofuna tani me'e nao ngaa'i gila abulo matari no'o, ma gila ka leka no'o suria la Saetan. ¹⁶ Lautu te'efuta noni ne'e tagoto'o ala Jisas Kraes 'e to'o na me'e nao laloana ta'a aana, ngaia 'ani aga suria, tofuna ngaia 'ame le'a fana fa'abelosilana la'u nga siosi. Ngai lo'oo nga siosi

* **5:10** Grik ngaia 'e iiria "narufia 'a'aena ta'a na gila tagoto'o." Na falafala aaga, ta'a gila narufia 'a'aega sui ma gila bi'i leka 'ubulana 'ifi. Lautu wane ngaia 'e narufia 'a'aena ta'a ngaa'i, ngaia 'e faate'enia na ngaia kwaloga fana 'ifi aana maka arua 'i talana 'i wado.

su'asuria 'agila aga no'o suria ni me'e nao na gila nana'i talaga.

Nga kwaifa'ananaunga fana ta'a ni kwaita-lainga

¹⁷ Ma nga ta'a ni kwaitalainga na gila taunga'i le'a fana nga siosi, ngaia 'e to'omia 'amoru iiri ba'ita aga ma tamoru fori le'a aga. Ngaia 'e le'a ba'ita fana ni dai ne'e taunga'i tegela'a fana kwairiinga 'ania Kwairiinga Le'a lo'oo fe'enia kwaifa'ananaua na fatalana God. ¹⁸ Suria nga Girigiringa Abu laka'u 'e fata 'ilo'oo, "I'oo sia gau mola fafia nga fokana nga buruka ne'e taunga'i, na alata ngaia 'e buria 'u'una 'ola fana ngaia 'ani afufu fa'asia 'ai'aina, tafe'ua ma 'i'oo alamia 'ani 'ania."✧ Ma tani alafuunga ngaa'i 'e 'ilo'oo la'u mola, "Nga ta'a ni taunga'inga su'asuria 'agila ngaria nga foforinga aga."✧

¹⁹ Aia, ma 'i'oo sia gwalongo mola fana alafu-unga na te'efuta wane na te'e fata fafia nga ta'a ni kwaitalainga, leleka ta rua wane 'amoe ma nga oru wane na gila leka mai, gila fa'ato'oa nga 'ola lo'oo. ²⁰ I'oo 'ani iila fana nga ta'a ni kwaitalainga na gila abulo 'e ria. I'oo 'ani agea 'ilo'oo 'i na'ona nga ta'a no'ona te'efou, fana nga ta'a na gila nana'i 'i no'ona 'agila longoa, ma gila ka ma'u fana age-lana rianga.

²¹ Nau ku alafuu tegela famu 'i maana God, ma la Jisas Kraes, ma nga enselo abu, fana 'i'oo 'ani lo'o suria nga kwaifa'ananaunga lo'oo, ma 'i'oo sia kwaisufai mola, ma 'i'oo sia firia mola nga wane suria nga 'olataa na 'i'oo agasia ana 'i gulai maa.

✧ 5:18 Diuteronomi 25:4 ✧ 5:18 Mat 10:10; Luk 10:7

²² Ma 'i'oo sia 'aferu mola fana arulana nimamu fofona te'efuta wane fana taunga'inga fana nga Alafa. Ma 'i'oo sia lado mola fe'enia te'efuta wane na alata gila agea te'efuta 'ola 'e kuta. 'I'oo 'ani nana'i 'ani kwari fa'asia rianga.

²³ To'o go'ufia te'e waeni sisika fe'enia nga ka'o fana 'ani kwaibooni na ogamu 'ani le'a, tofuna 'i'oo nga wane 'i'oo fii furifuri.

²⁴ Nga abulonga 'ame le'a na tani ta'a ngaa'i 'e talawada'u fana agasilai, ma ta'a te'efou gila su'aai na God te'e sufaga no'o. Tafe'ua ma nga abulongaa 'ame le'a na tani ta'a ngaa'i, gila 'ame agasia na alata lo'oo. ²⁵ 'E 'ilo'oo la'u mola, tani 'ola 'e le'a na tani ta'a ngaa'i gila agea ngaia 'e wada'u fana agasilai. Ma ni 'ola 'e le'a na tani ta'a ngaa'i lo'oo ngaia 'ame faata'i wataga, tafe'ua ma tani alata ngaa'i buri, ta'a tagila agasia.

6

¹ Nga ta'a na gila tagoto'o na gila ta'a ni taunga'inga, 'agila manata ba'ita na ta'a ba'ita aga, fana te'efuta wane 'e sia fata ngadaa mola latana God ma nga kwaifa'ananaunga adauru. ² Ma nga ta'a ni taunga'inga tago na nga wane ba'ita aga 'e tagoto'o ala Jisas Kraes, gila sia manata 'ilo'oo mola, "Nga wane ba'ita agu ngaia 'e tagoto'o la'u mola. Ngai lo'oo nau ku sia iiri ba'ita mola ana." 'Amoe! Gila taunga'i le'a 'e ba'ita no'o faga, tofuna gila to'o mola na te'e tagoto'onga ma gila kwaimaa fana wane ba'ita aaga.

Nga kwaifa'ananaunga 'ame to'o ma nga 'ola'angaa kwala'imori

'I'oo 'ani kwaifa'ananau moko fata suria nga 'ola lo'oo. ³ Tani ta'a ngaa'i gila kwaifa'ananau 'ania kwaifa'ananaunga matari. Ma kwaifa'ananaunga aaga 'e 'ame alafafia nga alafuunga kwala'imori na Alafa adauru la Jisas Kraes ma nga kwaifa'ananaunga adauru suria abulongaa ne'e odo. ⁴ Ta'a no'ona gila fata naunau, ma gila 'ame su'a mola na te'efuta 'ola. Ma nga kwaisiriinga aaga 'e ria fana nga orisu'usu'unga suria nga fa'afolaasilana nga alafuunga lo'oo. Ma nga manataangaa lo'oo, ngaia 'e kwatea gila kwaifii'i, ma gila orisu'usu'u kwairiu, ma gila fata ngadaa ta'a, ma gila manata mani suria nga ta'a. ⁵ Ma gila ka orisu'usu'u suria gani mai gani. Ma nga manatalaga ngaia 'ame odo. Ma gila 'ame su'a no'o na 'ola kwala'imori. Gila madafia lauta gila leka suria God, tagila daria nga dari'olanga.

⁶ Aia, ma lekanga suria God 'e agea mooringa na wane 'ani dari'ola'a, tofunu nga manatanga aana 'e tori fe'enia nga 'olataa na ngaia 'e to'o no'o ai. ⁷ 'Ola taa na goru ngaria mai fofona fanua lo'oo 'i wado? Te'efuta 'ola 'amoe no'o! Ma nga 'olataa na tagoru ngaria fa'asia nga fanua lo'oo 'i wado? Te'efuta 'ola 'amoe la'u mola! ⁸ Ngaia na, lauta goru to'o no'o na fangalaa ma nga ruu, 'ino'ona ma ngaia 'e le'a no'o fadauru. ⁹ Tani ta'a ngaa'i gila siria dari'olanga. Mai ngaia 'e talawada'u fana 'agila agea 'ola 'e kuta fana ngarilana bata. Ngai no'ona, gila daria na gila 'esiga 'ubulana ito. Gila siria agelana 'ola 'e aula ne'e 'ame le'a ma ka odo. Ma gila ka daria nga nonifiinga ba'ita 'e iiki. ¹⁰ Alata wane manatalana 'e nana'i na bata, tagila

agea toto'oni 'ola 'ame le'a fana ngarilana bata. Tani ta'a ngaa'i gila di'ai fana nga bata, ma gila ka leka lalau no'o fa'asia nga tagoto'onga na God, ma gila ka kwatea no'o nga nonifiinga 'e aula faga 'i talaga.

Nga kwaifa'ananaunga ala Pol fala Timoti

¹¹ Timoti, 'i'oo nga wane na God, 'i'oo 'ani 'akwa fa'asia nga 'ola no'ona. Ma 'i'oo 'ani dau tegela fana nga odonga, ma nga nana'inga abu, ma nga tagoto'onga, ma nga kwaimaanga, ma nga aki-aki'anga 'ubulana alata na 'ato'atolanga, ma nga nana'inga 'e nonimaabe. ¹² 'T'oo 'ani taunga'i 'ani le'a fana nga tagoto'onga 'ilaka'u nga wane ni fununga ne'e funu na fununga ba'ita. 'Ino'ona ma 'i'oo to'o ngaria nga mooringa firi na God 'e firi'o fai na alata laka'u 'i'oo alafuu wataga suria nga tagoto'onga amu fana ta'a 'e aula. ¹³⁻¹⁴ Nau ku falatete'o 'i na'ona God ne'e kwatea nga mooringa fana afirina 'ola lo'oo te'efou, ma 'i na'ona la Jisas Kraes nga wane laka'u 'e fata wataga suria tagoto'onga aana fala Pontus Paelat, fana 'i'oo 'ani lo'o suria nga 'ola lo'oo te'efou na God 'e iiria famu, leleka maka nigi na fe'e gani na Alafa adauru la Jisas Kraes te'e ori mai ai. ¹⁵ Ngaia te'e nigi na alata na God ngaia 'e firia no'o. God na ta'a gila fa'aba'ita, ma ngaia 'i talana 'e ba'ita fafia nga 'ola lo'oo te'efou, ma nga Kiingi ne'e ba'ita fafia nga kiingi te'efou, ma ka Alafa fafia nga alafa te'efou. ¹⁶ Ma te'i ngaia no'o na ngaia 'e momoori firi ma ngaia 'ame mae. Ngaia 'e nana'i 'ubulana nga lalanga na te'efuta wane 'ame to'omia no'o

fana ruanga galangia. Ma te'efuta wane 'ame agasia 'ua, ma te'efuta wane 'ame to'omia no'o fana agasilana la'u. Alamia ta'a lo'oo 'agila iiri ba'ita ana. Alamia ngaia 'ani ba'ita 'ania tegelangaa ne'e nana'i firi! Kiu.

¹⁷ T'oo 'ani iiria fana ta'a na gila to'o na dari'olanga 'i fofona nga fanua lo'oo 'i wado, gila sia lafuga mola 'i talaga. Ma gila sia fito'o mola na dari'olanga aga na te'e sui 'aferu mola. Tafe'ua ma 'agila arua fito'onga aga na God, ne'e kwatea 'ola lo'oo te'efou fadauru fana 'agoru aile'a fe'enia.

¹⁸ To'o iiria faga 'agila agea ni 'ola 'e le'a fana ta'a fana 'agila dari'ola'a 'ania taunga'inga le'a, ma 'agila 'uri fana kwatelana 'ola fana kwaibooninga na ta'a. ¹⁹ Lautu gila agea 'ilo'oo, gila gonia nga 'ola'angaa na te'e kwaibooni aga na alata na ngai 'ua mai. Ma tagila to'o na mooringa ne'e kwala'imori.

²⁰ Timoti, 'i'oo 'ani aga le'a suria nga 'olataa na God 'e kwatea fana 'i'oo 'ani aga suria. Ma 'i'oo sia longo mola suria alafuunga 'e ria ma nga oriorisu'usu'unga na kakakulangaa na ni ta'a ngaa'i gila alafuu kuta 'ania ma gila ka iiria 'ania su'a'olanga. ²¹ Tofuna tani ta'a ngaa'i gila tagoto'o na alafuunga kakakula no'ona, ma gila ka leka matari no'o fa'asia nga tagoto'onga ala Jisas Kraes.

Nau ku fo'a fana nga kwailaeta'afinga na God 'ani nana'i fe'enia mooru te'efou.

Fatalana God
The New Testament in the Kwaio language of the
Solomon Islands
Niu Testament long langguis Kwiaio

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kwaio

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Bible Society of the South Pacific

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

44896ada-0d8e-5039-8003-04cd19377952